

ФИГУРАТА НА ЛУИС КАРЛОС ПРЕСТЕС И УТВЪРЖДАВАНЕТО НА КОМУНИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ В БРАЗИЛИЯ ПРЕЗ МЕЖДУВОЕННИЯ ПЕРИОД

Кристиян Георгиев Георгиев

Междувоеният период се оказва динамичен за левите движения в Латинска Америка и по-конкретно – за това в Бразилия. След края на Първата световна война в страната бързо се създават условия за развитието на движения, които да се противопоставят на установения ред. Именно специфичната олигархична система, която се оформя в бразилската република в първите десетилетия на XX век провокира силно недоволство сред обикновеното население, особено в обширната бразилска провинция, където неограничаваният от правителството олигархичен произвол се проявява най-ясно. В контекста на тези вътрешни особености на бразилското общество в междувоенения период, личности като тази на Луис Карлос Престес се оказват от особено значение, тъй като благодарение на своята популярност и харизма, те печелят на своя страна голяма част от населението, но и дават тласък за развитието на нови идеи.

Настоящата статия ще разгледа формирането на бразилското комунистическо движение и развитието му от двайсетте години на XX век до т.нар. първо голямо комунистическо въстание в страната през 1935 г.¹ Във тази връзка представляват интерес някои ключови събития, в някои от които е въвлечен и Луис Карлос Престес, и влиянието, което той оказва върху тях и върху лявото движение като цяло. За да се проследи каква е ролята на Престес в консолидирането на движението и до каква степен

¹ Teresa A. Meade. A brief history of Brazil, Second Edition (New York: Facts on File, 2010), 134.

то е обвързано със Съветския съюз и Коминтерна, ще се анализират някои важни процеси, свързани с историята на това движение между двете световни войни. Такива например са движението на „тенентистите“ през двайсетте години, станалата изключително популярна в Бразилия, а и в цяла Латинска Америка, т. нар. „колона на Престес“ и последвалото обръщане на Престес и на неговите съмишленици от обикновено недоволство към управляващата прослойка в Бразилия към убедено следване на комунистическите идеи. Освен че е важно да се види каква роля изиграват събитията от двайсетте години за промяната в позицията на Престес и на другите млади бразилски опозиционери, които са с него, има и други важни въпроси, на които статията ще се опита да намери отговор. Например, доколко може да се твърди, че Престес е катализаторът на увеличаващата се опозиция вътре в Бразилия против режима на президента Жетулиу Варгас, който макар в своето начало също да печели популярна подкрепа, след това все повече се доближава до фашистката идеология. Противопоставянето между фигурата на Варгас, ролята му в движението на „младите лейтенанти“ и връзките му с Престес също е интересен елемент от разглежданите проблеми. Накрая статията ще разгледа ситуацията около първото по-голямо комунистическо въстание в Бразилия и какви са последиците от него за комунистическото движение в страната и за самия Престес непосредствено преди началото на Втората световна война.

След края на Първата световна война в бразилското общество се задават множество въпроси, като например съществуващото притеснение, че Бразилия не може да настигне нивата на икономически растеж на конкуренти като Аржентина.² Влизането на Бразилия във войната не помага особено за модернизирание на оборудването или на методите за обучение, които са болезнено остарели. Общото следвоенно недоволство в страната е обърнато по-скоро към либерализма, като някаква привнесена външна формула, която в Бразилия, в периода след обявяването на републиката е подкрепяна от консервативни олигархични среди, които държат на републиканизма, но контролират системата на латифундиите³ (експлоатиране на селскостопанска земя в огромни количества), която набляга върху отглеждането на еднотипни земеделски култури. На този вътрешен фон, значителна част от недоволните сформират младите офицери в бразилската армия, някои от които още преди началото на войната минават

² Thomas E. Skidmore. *Brazil: Five Centuries of Change* (New York: Oxford University Press, 1999), 100.

³ Antonio García. *Las Estructuras Latifundistas en América Latina* (Bogotá: Instituto Interamericano de Ciencias Agrícolas, 1969), 1-18.

на обучение в Германия и след това се връщат в родината си. Някои специалисти дори правят паралели между тях и движението на „младотурците“, развило се по същото време.⁴

Именно към техните редици се присъединява и младият Луис Карлос Престес. Той е роден на 3 януари 1898 г. в Порто Алегре.⁵ Баща му Антонио Перейра Престес е офицер в армията. Докато Престес е все още малък баща му умира и тъй като семейството му преминава през сериозни финансови трудности тогава, той окончателно решава да се посвети на военна кариера. Учи във Военния колеж в Рио де Жанейро и се дипломира като военен инженер през 1920 г. с най-висок успех в своя випуск.⁶ Именно в този момент от живота си, през 1922 г., участва в подготовката за въстание срещу федералното правителство като част от формиращата се група на „младите лейтенанти“ (или „тенентес“).

Началото на тяхното движение е поставено със серия от казармени бунтове, първият от които се случва през 1922 г. Всичко започва в един армейски форт в края на плажа Копакабана в Рио де Жанейро, който в крайна сметка е бомбардиран от федералната армия, а 18 от бунтовниците го напускат преди това.⁷ Това трябва да е първият в серия от координирани бунтове, но това така и не се случва. Повечето, които са се подготвили да се включат, са заловени, убити или принудени да се укриват. След този от 1922 г. следва и още един неуспешен бунт в Сао Пауло през 1924 г.⁸ Не е ясно точно в каква степен Престес участва в организацията на тези бунтове, но от неговите биографи се знае, че по време на събитията от 1922 г. той е на легло, болен от тиф.⁹ През декември 1923 г. започва планирането на ново брожение на група млади офицери от Сао Пауло, с цел да се свали от власт действащия президент Артур Бернардеш, като този път е по-внимателно подготвено.

Оригинално въстанието трябва да започне на 5 юли 1924 г. (точно 2 г. след предишното) и да обхване военни в щатите Сао Пауло, Парана, Санта Катарина, Рио Гранде до Сул, Минас Жерайс и Мато Гросо.¹⁰ Поради лоша комуникация и отказването на някои участници (в Парана например) въстанието избухва само в Сао Пауло. Силите

⁴ Skidmore, Brazil: Five Centuries of Change, 100.

⁵ “Luiz Carlos Prestes,” accessed December 7, 2020, <https://www.marxists.org/portugues/prestes/index.htm>.

⁶ Ibid.

⁷ Skidmore, Brazil: Five Centuries of Change, 101.

⁸ Ernest A. Duff, “Luís Carlos Prestes, and the Revolution of 1924”, Luso-Brazilian Review, Vol. 4, No. 1 (Spring, 1967): 6.

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid.

на въстанието наброяват около 1500 души. На пети и седми юли избухват сражения и няколко ключови сгради на федералното правителство са превзети от бунтовниците.¹¹ В манифеста си те заявяват ясно, че това не е изолирано събитие, а претендира да се превърне в политическо и социално движение с национален характер. Целите му са обявени като сваляне на правителството, борба срещу корупцията и подsigуряване на правото на хората да изразяват волята си.¹² По този начин движението на „младите лейтенанти“ става идеализирано. Американският консул в Сао Пауло например смята, че се усеща общо вътрешно недоволство от централното правителство. Работниците подкрепят движението, заради постоянно увеличаващите се цени и сравнително ниски заплати, а по-просветените слоеве на обществото подкрепят част от програмата на революционерите, свързана с тайното гласуване и реформирането на митниците.¹³ Федералната армия, изпратена да се справи със ситуацията, пък не е особено съгласна да действа срещу други войници, но до края на юли 1924 г. бунтовниците са се изтеглили от Сао Пауло. Междувременно избухват други бунтове в Баия и в Манаус например. Само въстанието в щата Рио Гранде до Сул обаче бележи някакъв успех, водено от капитан Луис Карлос Престес.

Жоаким Тавора, един от основните представители на „тенентистите“ от Сао Пауло, се свързва с Престес, но той така и не се координира с тях. През октомври 1924 г. Престес и останалите лейтенанти в Рио Гранде до Сул се обявяват, че са в открит бунт срещу правителството и започват дребни схватки. През декември са се събрали около 1000 души, а през януари 1925 г. вече т.нар. „колона на Престес“ се придвижва към град Палмейра и се сражава с верни на правителството части, като успява да ги пробие и да продължи на север към щата Санта Катарина.¹⁴ По това време Престес си кореспондира с генерал Исидоро Лопеш за възможно придвижване към Сао Пауло и после към Рио де Жанейро, през Минас Жерайс. Интересен момент тук е, че методите на партизанската война, които налага и развива Престес предхождат с много години това което прави например някой като Че Гевара в Латинска Америка или Мао в Китай и са независими от тях. Самият Престес твърди, че независимо къде се намира, неговата война е война на движението, докато е логично правителството да разчита повече на позиционната война, тъй като разполага с достъп до повече муниции и човешки потенциал.¹⁵ В част от

¹¹ Duff, “Luís Carlos Prestes, and the Revolution of 1924”, 7.

¹² Ibid.

¹³ John D. Wirth, “Tenentismo in the Brazilian Revolution of 1930”, *The Hispanic American Historical Review*, Vol. 44, No. 2 (May 1964): 164.

¹⁴ Duff, “Luís Carlos Prestes, and the Revolution of 1924”, 9.

¹⁵ Ibid.

историографията по темата се засяга това, че тактиките на Престес по време на похода на „колоната“ са толкова популярни, че дори са изучавани като част от обучението на офицери от Китайската народна армия.¹⁶ Някои бразилски изследователи на проблема твърдят, че именно действията на „колоната“ са катализаторът за свалянето на „старата република“ през 1930 г. и започването на серия от промени в Бразилия през следващото десетилетие.¹⁷

Все пак през април 1925 г. „колоната на Престес“ се събира със силите на генерал Лопеш от Сао Пауло. В крайна сметка той и голяма част от водачите на „младите лейтенанти“ от Сао Пауло решават да избягат в Аржентина, като само Мигел Коща остава с Престес.¹⁸ По това време отрядът наброява около 1500 души, които са добре въоръжени, но пък дрехите и храната се превръщат във все по-голям проблем. Коща официално е начело, а Престес е началник-щаб, а Жуарез Тавора от „тенентистите“ също е част от командването. В един момент, точно когато федералната армия е сигурна, че е притиснала бунтовниците, Престес успява да организира бягство с кораб по река Парана и в Парагвай. След това влиза отново в Бразилия през щата Мато Гросо. През юни 1926 г. Престес се отказва от идеята да атакува столицата Рио и решава да води революционна борба във вътрешността на Бразилия.¹⁹ В този период Престес често заблуждава федералната армия, която го преследва, с фалшиви маневри, преминавайки бързо от един щат в друг и след това връщайки се назад. По време на това непрестанно обикаляне, в блатата на Параиба Престес и част от хората му хващат малария.²⁰ Може да се каже, че битките срещу малки части на армията (въпреки голямата многочисленост на изпратените срещу „колоната“ сили, само такива малки части могат да я настигат в суровата вътрешност на страната) са успешни, отчасти и защото Престес е развил много добро разузнаване, което му позволява да поддържа бързото си придвижване и така да остава винаги с една стъпка пред федералните. В тази връзка, един интересен епизод от обикалянето на „колоната“ във вътрешността на страната, се случва през пролетта на 1926 г. През април, докато са в Баия, Престес и колоната му се сблъскват с частната армия на един местен олигарх, която в крайна сметка се оказва, че им създава много по-големи проблеми от федералната, защото познава терена.²¹ Като

¹⁶ Todd Diacon, “Searching for a Lost Army: Recovering the History of the Federal Army's Pursuit of the Prestes Column in Brazil, 1924-1927”, *The Americas*, Vol. 54, No. 3 (Jan. 1998): 409.

¹⁷ Diacon, “Searching for a Lost Army: Recovering the History of the Federal Army's Pursuit of the Prestes Column in Brazil, 1924-1927”, 410.

¹⁸ Duff, “Luís Carlos Prestes, and the Revolution of 1924”, 10.

¹⁹ Duff, “Luís Carlos Prestes, and the Revolution of 1924”, 11.

²⁰ Ibid.

²¹ Duff, “Luís Carlos Prestes, and the Revolution of 1924”, 12.

цяло през 1926 г. продължават обикалянето между щатите и дребните сражения. Новият президент Уошингтън Луиш продължава политиката на преследване, а отрядът се е смалил до 600 души, заради битките в Баия и дезертиране. По този начин целта става бързото стигане на границата с Боливия. Тя е достигната през февруари 1927 г. и хората от „колоната“ получават убежище там, а президентът Луиш вдига военното положение и обявява „революционното движение от 1922 г.“ за победено.²² „Колоната“ придобива митичен статут и национална популярност, а самият Престес е определен като „рицарят на надеждата“.²³ Членове на „колоната“ също така участват активно в политическите промени от 1930 г. – хора като Мануел Ребело и Пауло Кругер стават близки съюзници на Жетулиу Варгас.

Във вестника си Престес определя причините за движението така: високи данъци, нечестна администрация, липса на справедливост, изопачаване на вота, подчинена преса, политически преследвания, незачитане на автономността на отделните щати и липсата на социално законодателство.²⁴ Съответно, целите са отбелязани като: осигуряване на режим, лоялен на конституцията; осигуряване на безплатно начално образование; обединяване на съдебната система под шапката на Върховния съд, да се осигури административната свобода на местно ниво и да се търси отговорност на злоупотребилите.²⁵

Тук е моментът да се разгледа накратко ситуацията с Бразилската комунистическа партия през целия този период. Още при създаването си през 1922 г. е ясно, че Бразилската комунистическа партия е подчинена на Коминтерна. Съставена е от бивши анархисти и анархо-синдикалисти. Първоначално си създава регионални клонове в Ресифи, Рио, Порто Alegre, Сао Пауло и някои миньорски поселения в Минас Жерайс (т.е. все урбанизирани, индустриални центрове).²⁶ Още през март 1922 г. новата партия реално става локална секция на Коминтерна, но е много малка и без много подкрепа. Именно затова ръководителите ѝ се опитват отрано да привлекат популярна заради недоволството си срещу властта тогава фигура като Луис Карлос Престес. Интересно е тук да се проследи как и СССР оценява потенциала, който носи привличането на Престес, и какви първоначални опити се правят за присъединяването му към

²² Ibid.

²³ Jorge Amado. *El Caballero de la Esperanza: Vida de Luiz Carlos Prestes* (Buenos Aires: Editorial Claridad, 1942).

²⁴ Amado, *El Caballero de la Esperanza: Vida de Luiz Carlos Prestes*, 197.

²⁵ Ibid.

²⁶ Stanley E. Hilton. *Brazil and the Soviet challenge, 1917–1947* (Austin: University of Texas Press, 1991), 15.

комунистическата кауза. Докато Престес се укрива в Боливия и в Аржентина в края на 1927 и началото на 1928 г., след последното бягство на „колоната“, с него се свързва представителят на „Южамторг“ в Буенос Айрес Борис Краевский и се опитва да го покани в СССР.²⁷ По това време, макар и „Южамторг“ да е само икономическо представителство, то се явява и като скрито представителство на СССР и на Коминтерна в Латинска Америка преди установяването на официални дипломатически контакти. Докато обикаля вътрешността на Бразилия (смята се, че колоната изминава около 25 000 километра²⁸), Престес на първо време сам споменава, че не може да се свързва тяхното движение със случващото се в Русия, но постепенно Престес просто е „отвратен“ от това как се управлява вътрешността на страната.²⁹ Когато е в Боливия, през декември 1927 г., представители на Бразилската комунистическа партия се свързват с него и му предоставят марксистка литература, която той започва да чете, а през 1928 г. се свързва с известен аржентински комунист в Буенос Айрес (Родолфо Гьолди) и постепенно преминава към комунизма.³⁰

Преди да се продължи към положението около изборите през 1929 г. и въстанието на комунистите през 1935 г., трябва да се разгледат накратко и някои особености от политическото движение на Жетулиу Варгас и връзките му с „младите лейтенанти“. Варгас и създаденият от него Либерален съюз поемат властта в периода 1929-30 г. Той се опитва да се възползва от ситуацията в страната и основава програмата си на действия в сферата на социалната политика, извършването на поземлена реформа и национално планиране, но реално не предлага нищо различно в икономически и социален аспект. Самите „тенентес“, които са военното ядро на Либералния съюз са разнообразни, но някои от тях се свързват с движението на Варгас от 1930 г., не защото са негови привърженици, а в търсене на някаква лична полза, например амнистия за участие в бунта от 1924 г.³¹ Някои от тях се издигат – Жураси Магальяес става губернатор на щата Баия, а по-късно и президент на създадената по инициатива на Варгас петролна корпорация „Петробрас“.³² Дори Варгас разпознава основните проблеми на страната (моно културното производство в латифундиите, икономическия империализъм, нуждата да се премахнат олигархичните структури, които според Либералния съюз и

²⁷ Hilton, *Brazil and the Soviet challenge, 1917–1947*, 22-23.

²⁸ Diacon, “Searching for a Lost Army: Recovering the History of the Federal Army's Pursuit of the Prestes Column in Brazil, 1924-1927”, 409.

²⁹ Hilton, *Brazil and the Soviet challenge, 1917–1947*, 16.

³⁰ Ibid.

³¹ Wirth, “Tenentismo in the Brazilian Revolution of 1930”, 163.

³² Ibid.

много други контролират хората във вътрешността на Бразилия), но по-скоро ги използва като начин да подхранва своя популизъм. В крайна сметка политическата ситуация в Бразилия към 1930 г. стои така: Либералният съюз на Жетулиу Варгас се противопоставя на консервативните среди и „младите лейтенанти“ се присъединяват към него, защото им обещава амнистия и борба срещу олигархията. От друга страна, след като тръгва по пътя на интернационализма, Престес вече се противопоставя и на двете движения. „Лейтенантите“ все още са съгласни с него по много въпроси, като например това че латифундиите трябва да спрат, това че при всякакви резки опити за намаляване на външния дълг, ще се стигне до външна намеса, но не могат да разберат отвърщането му от бразилската средна класа. Престес пък ги предупреждава, че ги използват за политически цели, а Варгас оценява революционния идеализъм, който те носят на движението му.³³

Връщайки се към кампанията от 1929 г., Бразилската комунистическа партия се опитват да привлекат народната подкрепа, като сключат политически съюз с Престес и членове на „колоната“ и дори го предлагат за президент. Готови са и на отстъпки, предлагайки едно „по-либерално“ управление, начело с Престес. За да обсъди с него тези въпроси, по време на Първата конференция на южноамериканските комунистически партии през 1929 г., Леонсио Басбаум се среща с Престес в Буенос Айрес.³⁴ Програмата, която БКП предлага включва държавен монопол върху земеделието, национализация на чуждите компании, спиране на плащанията по външния дълг, социално законодателство и здравно осигуряване, легализация на партията.³⁵ Престес не е против програмата, но по това време настоява първо да се консултира с лейтенантите. Жуарез Тавора, който също е част от преговорите, не крие неприязънта си към комунистите и затова по това време Басбаум смята, че няма смисъл да се продължават преговорите с Престес, но той се отдалечава все повече идеологически от идеите на лейтенантите. Критикува опитите им да се обвържат с Варгас и поставя под съмнение желанието на т.нар. Либерален съюз да се бори с олигархията. Междувременно обстановката в страната се нажежава и в крайна сметка се налага армията да свали действащия президент Вашингтон Луиш, за да дойде на власт Варгас. Това събитие остава известно като революцията от 1930 г.³⁶ Окончателно Престес скъсва с „колоната“ през март 1930 г. и по-късно през април събира в Буенос

³³ Wirth, “Tenentismo in the Brazilian Revolution of 1930”, 164.

³⁴ Hilton, Brazil and the Soviet challenge, 1917–1947, 16-17.

³⁵ Ibid.

³⁶ Сивилов, А. Прегръдката на мечока: СССР и Латинска Америка. София, 2016, с. 140.

Айрес някои от водещите лейтенанти, които все още са с него като Мигел Коша например и открито заявява, че е марксист.³⁷ В специален манифест, който издава през май 1930 г., Престес се обръща към „страдащия пролетариат на нашите градове“ и към „потиснатите работници от „провинциалните хасиенди“, към „искрените революционери“.³⁸ В манифеста Престес обявява нуждата от пълна промяна в политическата ориентация на страната и окончателно скъсва с бившите си събратя и традиционните политически сили (което включва и Варгас). Обвинява се досегашният режим в корупция и изборни измами и се казва, че за пореден път народът е жертван и хората са излъгани, чрез една привидно демократична система, която обаче е нищо повече от битка между две олигархични групи. Престес се обявява и против програмата на Либералния съюз и според него не е достатъчна смяна на лицата и прокарваните от тях идеи за въвеждане на таен вот, уважаване на конституцията и стабилна валута. Обявява се и против латифундиите, подкрепяни от чуждестранния империализъм.³⁹ Накрая той, заявява, че преди да има политическа свобода, трябва да има икономическа свобода, тъй като всички приходи на бразилската икономика според него идват чуждите английски и американски капитали.

Въпреки всички обещания, след изборите Варгас разпуска Конгреса, установява извънреден режим и започва да управлява чрез укази. Заменя се досегашното управление на щатите с ново издигналите се покрай него генерали от армията, които стават нещо като „посредници“ на местно ниво. Това безспорно застрашава досегашните политически елити и офицерите от армията, които не са с Варгас (предимно от Сао Пауло), организират т. нар. „конституционна революция“ (юли-октомври 1932 г.), финансирана от местните олигарси.⁴⁰ Федералната армия, вече в ръцете на Варгас, бързо успява да се справи с тях и този път не бомбардира Сао Пауло като през 1924 г. Варгас се отнася много по-благосклонно към бунтовниците.

През май 1933 г. той спазва обещанието си и свиква избори за Учредително събрание, като за първи път в историята на страната, благодарение на закон, прокаран от Варгас през 1932 г., се гарантира честното им провеждане.⁴¹ Преди това изборите са отговорност на щатските и градските власти, което улеснява измамите и корупцията.

³⁷ Hilton, Brazil and the Soviet challenge, 1917–1947, 17.

³⁸ “Luiz Carlos Prestes, 29 Maio de 1930”, accessed December 7 2020, <https://www.marxists.org/portugues/prestes/1930/05/manifesto.htm>.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Skidmore, Brazil: Five Centuries of Change, 110.

⁴¹ Ibid.

След Учредителното събрание от 1933-34 г. се приема новата конституция от 1934 г. Обещани са умерени социално-икономически реформи, гарантира се независима съдебна власт и готовността на правителството да води социална политика.⁴² Варгас е избран за президент за четири години от новата Камара на депутатите и изглежда, че Бразилия най-сетне е тръгнала по пътя на демокрацията, но дали действително ще продължи по него, е друг въпрос.

Остана да се разгледа въпроса с предпоставките, избухването и последствията от въстанието от 1935 г. През първата половина на трийсетте години на XX век Бразилската комунистическа партия следва инструкциите на Коминтерна за широк фронт на съпротива срещу фашизма. Всъщност още през 1934 г., на Третата конференция на комунистическите партии в Латинска Америка, проведена в Москва, се взима решение, заради ситуацията в Бразилия от 1930 г. там да се приложи насилствено овладяване на властта, като се набляга именно на ролята на Престес и престижът, който той има сред революционното движение в страната (не трябва да се пропускат и щедрите дарения, които той прави, горе-долу в същия период, за издръжката на Коминтерна).⁴³ През 1935 г. се създава левият фронт Национален освободителен съюз (НОС), воден от самия Престес.⁴⁴ Той е създаден на основата на Седмия конгрес на Коминтерна.⁴⁵ Фронтът включва и социалисти, но водеща е комунистическата партия. Реално се следва идеята за народните фронтове и народната демокрация, прилагана по това време от Коминтерна в Европа. Основният проблем на БКП е, че разчитат основно на работниците в градовете, а Бразилия е предимно все още аграрна страна. Индустиалните предприятия са малки, а работниците в градовете идват от село и не са готови да загубят заплатите си по стачки. Затова организацията на бунт е трудна и заради преследването от полицията, но и заради несъгласието на част от работниците.⁴⁶ Междувременно в дясното пространство се надига все по-сериозна опозиция, под формата на Бразилско интегралистко действие, почти милитаристична организация, с много близки връзки до Бразилската католическа църква.⁴⁷ Тази организация и нейните лидери също така изразяват подкрепата си и за Варгас, макар и в началото да са на друга позиция.⁴⁸ На този фон започва въстанието през ноември 1935 г. Идеята е за

⁴² Skidmore, *Brazil: Five Centuries of Change*, 111.

⁴³ Сивилов, А. Прегръдката на мечока: СССР и Латинска Америка, с. 140.

⁴⁴ T. Skidmore. *Failure in Brazil: From Popular Front to Armed Revolt*, *Journal of Contemporary History*, Vol. 5, No. 3, *Popular Fronts* (1970): 143.

⁴⁵ Сивилов, А. Прегръдката на мечока: СССР и Латинска Америка, с. 142.

⁴⁶ Skidmore, "Failure in Brazil: From Popular Front to Armed Revolt", 145.

⁴⁷ Skidmore, *Brazil: Five Centuries of Change*, 111-112.

⁴⁸ Сивилов, А. Прегръдката на мечока: СССР и Латинска Америка, с. 142.

организиран военен преврат, подкрепян от комунистите и Коминтерна, който да свали правителството. Интересното е, че не се предвижда включването на работници от основни сектори на бразилската индустрия и затова организираният действия са определяни от някои като „пролетарска революция без пролетариат“.⁴⁹ По това време Престес се намира в Москва още от 1931 г., където получава инструкции да се включи във въстанието. Връща се в Бразилия към средата на 1935 г., а междуременно агентите на Коминтерна в страната вече действат.⁵⁰ Започва се с три военни бунта в бази в Натал, Ресифи и Рио през ноември, като дейците на Коминтерна са убедени, че имат достатъчно подкрепа в армията, но след кратки сражения и някои офицерски жертви, федералните сили потушават бунта и в трите бази, а БКП и Коминтерна, които вече са под наблюдение от полицията, са в ръцете на Варгас.⁵¹ След потушаването на въстанието той вече открито говори за „болшевишката заплаха“ и започва широка антикомунистическа пропаганда, обвиняваща бунтовниците, че са убивали невъоръжени офицери, лоялни на Варгас, което независимо дали е вярно, му дава правото да започне да ограничава гражданските свободи и да обяви ново извънредно положение, докато търси заподозрени, което пък от своя страна отваря път за неговата диктатура.

В заключение може да се каже, че Бразилия е успяла да създаде и развие някакво уникално за своите условия революционно движение в контекста на корумпираната олигархична „стара република“. В момента обаче, в който неговият харизматичен символ и водач Луис Карлос Престес се отделя от него и се насочва към нова идеология (тази на комунистическата партия), цялото движение се децентрализира. Варгас и останалите „млади лейтенанти“ от една страна и левите сили и Престес от друга, и намесата на чужди сили като Коминтерна, и чрез него СССР, във въстанието от 1935 г., които не познават обстановката, според мен само допринасят за неговия неуспех и въобще слагат точка на дългия революционен процес в Бразилия през междувоенния период, започнал с казармените бунтове през 20-те, минал през подвизите на легендарната „колона“ и изградил политически фигури като Варгас и Престес. Така преди началото на втория голям конфликт на двадесети век се губи създалата се възможност за революционна промяна в най-голямата държава в Латинска Америка, за добро или за лошо.

⁴⁹ Skidmore, Brazil: Five Centuries of Change, 112.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Skidmore, Brazil: Five Centuries of Change, 113.

Библиография:

Сивилов, А. Прегръдката на мечока: СССР и Латинска Америка. София, 2016, с. 139-144.

Amado, Jorge. *El Caballero de la Esperanza: Vida de Luiz Carlos Prestes* (Buenos Aires: Editorial Claridad, 1942).

Diacon, Todd. "Searching for a Lost Army: Recovering the History of the Federal Army's Pursuit of the Prestes Column in Brazil, 1924-1927", *The Americas*, Vol. 54, No. 3 (Jan. 1998): 409-436.

Duff, Ernest A. "Luís Carlos Prestes, and the Revolution of 1924", *Luso-Brazilian Review*, Vol. 4, No. 1 (Spring, 1967): 3-16.

García, Antonio. *Las Estructuras Latifundistas en América Latina* (Bogotá: Instituto Interamericano de Ciencias Agrícolas, 1969), 1-18.

Hilton, Stanley E. *Brazil and the Soviet challenge, 1917–1947* (Austin: University of Texas Press, 1991), 15-23.

Meade, Teresa A. *A brief history of Brazil, Second Edition* (New York: Facts on File, 2010), 133-135.

Skidmore, T. "Failure in Brazil: From Popular Front to Armed Revolt," *Journal of Contemporary History*, Vol. 5, No. 3, *Popular Fronts* (1970): 137-157.

Skidmore, Thomas E. *Brazil: Five Centuries of Change* (New York: Oxford University Press, 1999), 100-115.

Wirth, John D. "Tenentismo in the Brazilian Revolution of 1930", *The Hispanic American Historical Review*, Vol. 44, No. 2 (May 1964): 161-179.

"Luiz Carlos Prestes, 29 Maio de 1930". Accessed December 7, 2020. <https://www.marxists.org/portugues/prestes/1930/05/manifesto.htm>.

"Luiz Carlos Prestes". Accessed December 7, 2020. <https://www.marxists.org/portugues/prestes/index.htm>.

THE FIGURE OF LOUIS CARLOS PRESTES AND THE STRENGTHENING OF THE COMMUNIST MOVEMENT IN BRAZIL DURING THE INTERWAR PERIOD

Kristiyan Georgiev Georgiev

This article is focused on the situation of the Brazilian communist movement in the interwar period. It analyzes the impact of figures such as Luiz Carlos Prestes on its development and follows the revolutionary process in the country from the 1920s to the eve of WW2. The study explores phenomena like the so-called “Prestes Column” and the influence it has on Prestes and his ideological shift toward communism. In the research is analyzed if there are any connections between of the events from the previous decade and the Communist Uprising of 1935. Another issue is the extent of the involvement of the Comintern and the USSR in the above-mentioned revolt.